
Školství: přijímací zkoušky jsou amatérské

Školství: přijímací zkoušky jsou amatérské

Rozhodování o přijetí k vysokoškolskému studiu je často neobjektivní

Kvalita přijímacích zkoušek na vysoké školy v České republice je často katastrofální, i když ve svých důsledcích je to jedno z nejdůležitějších rozhodnutí v životě mladého člověka. Příznivci zachování starých pořádků používají otřepaný argument, že to lépe udělat nejde. To však rozhodně není pravda!

Nejprve je potřeba zodpovědět otázku, na co vlastně přijímací zkoušky potřebujeme. V situaci, kdy drtivá většina vysokých škol je státních a počet uchazečů o studium je větší než nabídka studijních míst, je určitý výběr nezbytný, i když v jistém smyslu jde proti duchu demokratické rovnosti práv všech občanů. Proto i Listina základních práv a svobod hovoří v článku věnovaném právu na vzdělání o vysokoškolském studiu podle "možností společnosti a schopností uchazeče".

Máte schopnosti?

Už tady je vidět první problém co jsou to vlastně ty "schopnosti uchazeče"? Je to umělecký talent, fotografická paměť, manuální zručnost, abstraktní myšlení, schopnost jasně a přehledně se vyjadřovat, nebo snad detailní znalosti z oboru? Nebo všechno dohromady? Podle toho, jaké kritérium škola zvolí, takové si pak vybere studenty. Ti uchazeči, kteří mají zrovna jiné schopnosti, než jaké škola v přijímačkách testuje, mají prostě smůlu. Některé školy uveřejňují všechny testové otázky předem, záleží tedy vlastně jenom na paměti uchazečů, jak obstojí. Jiné zase testují hlavně bezvýznamné podrobnosti z oboru. Znění Listiny základních práv a svobod ohledně schopností uchazeče pravděpodobně nejlépe naplňuje ve Spojených státech standardně používaný test obecných studijních předpokladů, který má tři části. První část testuje schopnost rozumět textu a šíři slovní zásoby. Druhá část je zaměřena na abstraktní myšlení, vyvozování z textu, logické souvislosti. Třetí část je zaměřena na jednoduché matematické operace, geometrické vnímání a čtení z tabulek a grafů. V tomto typu testu uchazeč vlastně nepotřebuje žádné specifické znalosti, jsou testovány jen jeho předpoklady pro studium.

Dobře sestavený test

Pokud jsou jasně stanovena kritéria pro přijetí, tak lze začít sestavovat zkušební test. V zahraničí existuje k tomuto tématu spousta odborné literatury a také zkušeností, které by se v Česku při troše dobré vůle daly snadno uplatnit. Základem úspěšně sestaveného testu je vyzkoušení jeho jednotlivých úloh. Tak se dá zjistit, jestli lze dobře rozlišit jednotlivé uchazeče v závislosti na jejich studijních schopnostech a předpokladech. Proto je například vhodné zvolit průměrnou obtížnost, protože když je úloha moc lehká, skoro všichni ji vyřeší a jednotlivé rozdíly se neprojeví. To platí, i když je úloha moc těžká, rozdíly mezi přihlášenými uchazeči se také neprojeví. Otázky musí mít rovněž přesné zadání a nesmějí být matoucí.

Umíme zkoušet?

Ve srovnání s tímto postupem se k přijímacím zkouškám v tuzemsku většinou přistupuje naprosto amatérsky. Jednotlivé otázky nejsou vůbec vyzkoušeny, tudíž jsou v testech často zjevné chyby, spousta úloh má matoucí nebo nejasné zadání. Některé otázky se také vůbec nevztahují k testovanému tématu. Například zadání z všeobecného přehledu na Právnické fakultě UK: "Který z jezdců formule 1 byl Brazilec? A) Ayrton Senna, B) Emerson Fittipaldi, C) Nelson Piquet, D) Niki Lauda. Správná odpověď: A) i C)." Opravdu správná odpověď je však A), B) i C). Dalším neduhem je nesrovnatelnost jednotlivých variant testů. Může se snadno stát, že z varianty 1 je přijato 24 procent uchazečů a z varianty 2 třeba jen 14 procent. To už se o rovném přístupu k uchazečům dá mluvit jen těžko. Ve výsledku tak na vysokých školách studuje spousta lidí, kteří měli u přijímaček zrovna štěstí, a naopak brány dalšího vzdělávání se zavřely pro mnoho těch, kteří sice schopnosti měli, ale přijímací zkoušky byly tak špatně sestavené, že je nemohli projevít. Tragické v tomto směru je, že školy vyberou od všech uchazečů vysoké poplatky za přijímací řízení (tyto částky činí často i několik milionů korun na jednu fakultu), ale tyto peníze rozhodně nejdou na kvalitní přípravu přijímacího řízení. Situaci možná zlepší to, že rozhodnutí školy o nepřijetí je nově napadnutelné ve správním soudnictví. V případě zjevných chyb a nesrovnalostí v testu by měl soud dát uchazeči za pravdu. Pokud by mělo řízení trvat delší dobu, může soud dokonce vydat předběžné opatření, ve kterém povolí uchazeči na škole studovat. Třeba se této možnosti vysoké školy zaleknou a konečně se pokusí přijímací řízení zlepšit.

KRYŠTOF KOZÁK

Autor je studentem doktorandského studia na FSV UK